

[kiszvárdai.lapok]

XIV. évfolyam 1. szám – 2012. június 23., szombat

[tartalom]

- 2. old.: Interjú Nyakó Béla fesztiváligazgatóval [reflekt]
- 3. old.: Philadelphia, nincs más út!, Kassai Thália Színház [fókusz]
- 4. old.: Liliomfi, Szigligeti Színház, Nagyvárad [fókusz]
- 5. old.: Szabó K. István igazgató a nagyvárad színházról [magam.magam]
- 6. old.: Mint a fagyöngy, M Studio, Sepsiszentgyörgy [fókusz]
- 7. old.: A tér, Yorick Stúdió, Marosvásárhely [fókusz]
- 8. old.: A megnyitóról [blitz]

Pál Hunor (Liliomfi)

Nádasdi Péter, Dudás Péter, Havasi Péter (Philadelphia, nincs más út!)

[reflekt]

[reflekt]

Bicskei István, a fesztiválprogram válogatója:
Elsősorban az volt a szempont, hogy minden **határon túli** színháztól hívjunk produkciót. Törekedtem arra, hogy az évad lehető legjobb előadásai legyenek itt, de ezt nyilván nem lehet maradéktalanul teljesíteni. Ez több tényezőtől is függ: hogy beférjen valamelyik kiszárdai játszóhelyre, és hogy a társulat hajlandó legyen eljönni. Voltak olyan előadások, amit azért **mondunk vissza**, mert a színház túlzott anyagi elvárásait nem tudtuk teljesíteni. A színházak ajánlásait sem feltétlenül fogadtuk el; az idén például a Tanyaszínház nincs itt, mert a Vízkereszt vagy bánom is én előadásukat nem találtam olyan szintűnek, hogy meghívjuk. Ugyanakkor a szabadkai Kosztolányi Színház két előadással is szerepel, mert az Éljen a szerelem! mellett a Dogs and drugs olyan fontos, edukatív hatású problémát dolgoz fel, amit úgy gondolom, hogy mindenképp meg kell mutatni a közönségnek.

A POSZT

keretein belül is válogattam, és a határon túliak előadásait meg kellett nézmem, ezért alakult így, hogy egyedül válogattam, bár legtöbbször Nyakó Béla fesztivál-igazgató is elkísért.

Gondoltunk a **közönségre**

is, nem csak a szakmára, hiszen nem a zsűrinek szerveződik ez a fesztivál. A legfontosabb megmutatni azt, hogy a határon túli színházak hol tartanak. A válogatás kívülről kellemes szórakozásnak tűnik, valójában borzasztó nehéz feladat, rengeteget kell utazni, ülni, egyeztetni, vitákat lefolytatni. Ráadásul valaki mindig elégedetlen marad, szerencsére talán legkevésbé a közönség.

Beszélgetés Nyakó Béla fesztiválvezetővel

Az idei fesztivál részesült-e megfelelő mértékű támogatásban?

Tartottunk attól, hogy az új kulturális kormányzat az idén sem írja ki a pályázatokat. Szócs Géza államtitkár úr azonban ígéretet tett, hogy az átszervezések és a jogi háttér megteremtése után meglesz a kiírás, s bár kicsit szkeptikusak voltunk, végül sikerült **megpályázni** ugyanazokat az összegeket, mint két évvel ezelőtt.

Idén újra játszani lehet a Rákóczi teremben, illetve a főiskolásokat is meghívták megint. Új színházak is megjelentek a palettán. Néhányan ugyanakkor távolmaradtak. Mi az oka ennek?

A fesztivál elsődleges célja az, hogy minden határon túli közsínház bemutatkozhasson. Az utóbbi időben jelentek meg **új színházi csoportok**, akiket szívesen látunk; az idén külön öröm számomra, hogy a frissen alakult Zentai Magyar Kamaraszínház bemutatkozik itt.

A **távolmaradások** oka többféle: a komáromi színházból meghívott előadás főszereplőjének eltört a lába, az udvarhelyi színháztól Bicskei István egy szórakoztató előadást válogatott be, ők azonban – mivel szakmai megmérettetésként fogják fel a kiszárdai fesztivált – úgy gondolták, hogy az a produkció nem nyújtana valós képet a színházukról. A Szabadkai Népszínházzal a gazdasági egyeztetésben nem tudtuk közös nevezőre jutni.

Milyen megfontolásból szerepelnek a programban olyan előadások is, amelyek nem kötődnek a fesztivál profiljához?

Valójában a fenti okok következtében előállt „kényszerhelyzet” miatt került be a nyíregyházi színház Csárdáskirálynője, az Experidance-tól az Ezeregyév stb. Mert a tervezett programban örök támadtak, amit **szórakoztató** előadásokkal szerettünk volna kitölteni, és ezzel elsősorban a kiszárdai közönségünknek kedveskedni.

Mit tapasztalt, mennyire együttműködőek a színházak, szívesen jönnek a fesztiválra?

Azt gondolom, hogy ezekben az országokban más-más gazdasági színvonalon vannak a színházak, még egy országon belül is más-más lehetőségeik vannak. Ha egy társulat olyan igényeket támaszt, amiket nem tudunk teljesíteni, akkor szíve joga, hogy távol maradjon.

A további irány?

Az elmúlt években voltak olyan felvetések, miszerint jobb lenne, ha a POSZT-hoz hasonlóan a versenyprogramban kevesebb előadás szerepelne. Megfontolandó ez is, de egyelőre azt gondolom követendőnek, hogy minden határon túli színháznak adjunk bemutatkozási lehetőséget. Egyébként azzal, hogy a fesztivál megnevezéséből kikerült a határon túli jelző, én a mai napig nem értek egyet. Nem tartom pejoratívnak a kifejezést, mert a közigazgatási határok továbbra is megmaradnak, illetve ezek a színházak nem magyarországi fenntartásúak. A névváltozás semmiképp nem jelent profilváltást, ez a fesztivál mindig is a **határon túli** színházaké volt, és az is marad.

fazakasMárta

[fókusz]

A kék csónak

Philadelphia, nincs más út! – Kassai Thália Színház

Az **ír dráma**irodalom második reneszánszának egyik emblemikus műve Brian Friel színműve, a **Philadelphia, Here I Come!** Magyarországi bemutatóját (**Philadelphia, nincs más út!**) 2001-ben tartották Kaposváron, **Léner András** rendezésében. A Kassai Thália Színházban ugyanő arra vállalkozott, hogy az Írországból Amerikába költözködő, furán tipikus fiatalemberről újrafogalmazza a véleményét.

Ennyi a történet: Gar O'Donnel rászánja magát, hogy elhagyja az apai házat, és Philadelphiába költözködjék a nagynénjéhez. Megteszi. A választott mesetechnika a flashback, a választott lélektani fogás a színpadi **tudatkettőzés**. A fiú külső énje

Nádasdi Péter, Havasi Péter

Havasi Péter, belső énje Nádasdi Péter. Úgy kapcsolódnak egymáshoz (egészíti ki, vagy vezérli alul-felül a belső a külsőt, és viszont), mintha Léner András ebben az egyetlen előadásban akarná megvalósítani **Az ember tragédiája** valamennyi lehetséges **Ádám–Lucifer**-viszonyát: a külső olykor a legjobb barátként ad tanácsot, máskor bátorít, vagy oltalmaz. Egyszer provokál, másszor visszhang. Történik mindez egy felhőszerű térben, amelyből kontrasztként kiemelkednek bizonyos elszánást sugárzó fehér bútorelemek, az identitás-illúziók jeleként pedig feltűnik néhány szembeötlő szín: a fiú hegedűje, az apa ingaórája; Madge, a házvezetőnő piros almája.

A fiú meg szeretne tudni valamit, mielőtt elrepül Írországból: mi történt azzal a kék csónakkal, amelyik ott ringatózott a tavon, ahol az apjával együtt horgásztak, s az apja betérítette őt pokróccal, mikor fázni kezdett, és dalolt hozzá valami nagyon szépet is. Megtudja. A csónak barna volt, a dal egészen más, és nem takarta be akkor az apja, csak majd végül, titokban, az indulás előtti éjjelen. Későn. **Dudás Péter** példás önfegyelmekkel adagolja eszközeit; mutatva magát kezdetben szerethetetlen apának, hogy aztán elárulja érzelmeit. Alkalmat teremt ezzel Cs. Tóth Erzsébetnek (Madge) az ingaóra-**szimbólum** felfejtéséhez: Gar az apja szakasztott mása: „eltelik annyi év, és nem fog tanulni semmit”. „Mire vársz, hogy elálljon az eső?” – kérdezi az unokaöccsét Philadelphiába csábító nagynéni. **Varga Livia** érzékletesen festi le az eső országa helyett kínált, levendulaillatú amerikai tavaszt, ami közben felsejlik: egyetlen dolog hiányzik az otthon teljességéből: valaki hazulról. Ez volna a kaland tétje?

Az elutazás előtt összeáll minden **otthon** tartó motívum. Megjelennek szeretetükkel a sporttárs cimborák: Ponty Tamás a málé Joe, Madarász Máté a macsó Ned. Az emlékképzésében is skizoid Gar pszichikailag kettejük között van. Az egyszerre hegedülő és vezénylő Mendelssohn, aki mellesleg a futballban háttal nekifutva gólképes védekező középpályás: ábrázoló gyermekként rögzült a tudata, s félresiklott **kamaszkorának** következményeként száll repülőre. Kezében tartva Madge útravalóját, a paradicsomi almát. Ha kivándorló orvosaink tömkelegére gondolok, azt mondom, **időszerű** előadást láttam. Ha a technikákra figyelek, nem érzem, hogy inyenc-megrázkódtatás ért ezen az első kisvárdai estén.

baloghTibor

[reflekt]

Kedves Olvasó!
Fesztiválon mindenki **beszélget**.
Megbeszéljük a látott vagy nem látott előadásokat, a létező vagy nem létező szakmai örömeinket és bánatainkat. Információt és véleményt adunk és veszünk. Belekötünk egymásba, **megöleljük** egymást. A [kisvárdai.lapok] e párbeszédnek szeretne részese lenni. Terepe lenni gyors kérdéseknek és lassú válaszoknak, az örömködésnek és az okoskodásnak. Az értelmes és érzelmes együttléte- nek.

kis.lap

[lajstrom]

A **szakmai zsűri** tagjai:

Csikos Sándor
színművész
Jeles András
rendező
Kulcsár Edit
művészeti titkár
Dr. Várszegi Tibor
tudós, művész
Zappe László
kritikus

[fókusz]

Miből élünk

Szigligeti Színház, Nagyvárad – Liliomfi

[nézőszáj]

2011/12-es évad, nagyvárad
Szigligeti Színház

Milyen előadásokra kértek jegyet a jegypénztárban? Mátyás Miskára, Anakondai szerelmesekre, Valahol Amerikában-ra („Európában” helyett), Jelenetek egy gyilkosságról-ra („kivégzésből” helyett), două bilete până la Satu Mare (két jegyet Szatmárra). Örök klasszikus: kérek két jegyet.

Hogyan mutatkozik be telefonon a közönségszervező osztály vezetője?
Itt Boross Tamás művelődésszervező, a magyarság szolgálatában.

Információkérés: ma este mit vetítenek?
Bérelhetnénk itt három pingvin-jelmezt?

Telefonos segítség: Jó napot kívánok, én maguknak vagyok egy látogatója, lenne egy szeszizálásom: szeretném, ha tudnák, hogy a földszint, baloldal, hatodik sor 12. szék hátán a kárpit egy kicsit feljött.

A szervező informálja a nézőt, miszerint a várszínházi nézőtéri rajzon ugyan be vannak számozva a helyek, de lévén, hogy padok vannak, a jegyet csak a sor szerint tud adni, a helyeket érkezési sorrendben lehet majd elfoglalni. Mire a néző: rendben, akkor kérek jegyet az ötödik sorba, középre.

Néző: magának van családja?
Pénztáros: nincs. N.: akkor gyereke sincs? P.: nincs. N.: hát akkor, egye meg maga ezt a két narancsot. (A pénztárosnak gyakran próbálnak, ki tudja miért?, kávé, csokit, édességet adni a jegyvásárlók.)

Néző: miért piros-fehér-zöld a balta nyele a Liliomfi-ban?
Szervező: a Tescóban vásároltuk.

A nagyváradai Szigligeti Színház Liliomfi-ja a saját színházi helyzetre való reflexió szüleménye. Nem pusztán a névadótól való darabválasztás gesztusa teszi azzá, de az is, hogy Keresztes Attila egy megújult színház akusztikus terére írja át a színjátszásról szóló veretes vígjátékot. A rezonancia képletesen értendő: nem csak az épület új, de a társulat is **megújulóban**, a színházcsinálásra vonatkozó kérdések megfogalmazásának folyamatában van. Mindez a kiszvárdai Várszínházban is érzékelhető: az előadás a Hamlet színházra vonatkozó szövegeinek keretébe illesztődik, a színpadi történet szerint folyton Nagyvárad körül keringünk (miközben ott lennénk persze). Az pedig határok nélkül is világos, mit jelent, hogy a színházban nincs pénz.

Keresztes rendezése a gegek, vásári tréfák, faviccek, szójátékok (stb.) széles skáláján mozogva kommentálja és parodizálja Szigligeti vígjátékát. Ez a felszabadult játékosság mégis sok sebből vérző előadást eredményez. A Liliomfi-t alakító Hunyadi Istvánnak még nincs elég eszköztára megbirkózni a főszereppel, és a zenés-énekes regiszterből is alaposan kilóg. Kamilla (Csíky Ibolya) és Szellemfi (Kardos M. Róbert) alakjainak elhalványulása esetlegesnek tűnik. A sokajtos díszlet (Mira János) – amely a belső helyszínváltásokra utaló vizuális túlzás mellett azt is sugallja, mennyire kilátástalanul el lehet tévedni a vígjáték, a színház útvesztőiben – nincs eléggé kijátszva. A többszereplős nagyjelenetek komikuma akkor **érvényesülne**, ha pontos koreográfija lenne a félreértéseknek, az egymásra adott reakcióknak – ehelyett sokszor össznépi hangzavarral találkozunk, amely hangerőben és feszültségben is egyetlen, túl magas, továbbfokozhatatlan szintre állítja be magát.

A konkrét példákat lehetne sorolni, inkább az elvet írnám le, ami ezeket okozza. Keresztes egyéb rendezéseiből is ismerős a szándék, hogy a komédiát **teátrális** felszínként terítse a néző elé, amelyben a hatásmechanizmusok kitétsége a színház természetét mutatja fel. A Liliomfi esetében ennek a mélységnek a színjátszásról szóló keret adna lehetőséget, de itt ez a keret is a poénok sorozatába illeszkedik bele: jól példázza ezt, ahogyan a „többi néma csönd” tetszetős zárszava hirtelen elmetszi a szövevényes történetet. Szellemes és kevésbé szellemes poénokat látunk-hallunk, amelyek nem helyeződnek el egy végiggondolt rendezői koncepcióban.

Mindezek ellenére, az áramvonalas karakterek, a színészi **alakítások** miatt mégis szerethető előadás a Liliomfi. Gajai Ágnes marcona Erzsije, Pál Hunor tetesztosa, szoknyás Gyurija, Hajdu Géza kerekded gyámatyái alakja, Kardos M. Róbert kint is, bent is létező bohócfigurája, Szotyori József félőrrült fogadósa, Csíky Ibolya élveteg Kamillája beleégnek a néző retinájába. A két Schwarz (Dimény Levente és Varga Balázs) párosában pedig a kifinomult humor jelenetszervező erőként működik.

vargaAnikó

Kardos M. Róbert

[magam.magam]

Szigligeti Színház, Nagyvárad

Ebben az évadban mi volt az a kezdeményezésük, ami igazán jól sikerült?

A **szemléletváltás jegyében** kezdtünk el tervezni bő egy évvel ezelőtt. Olyan évadtervet állítottunk össze, melyben jól megfér a klasszikus alapanyag a kortárral, az olasz „skatulya” az alternatív terekkel. Lerázni a „nagyvárad manírt”, fölülírni azt egy friss színházi formanyelvvel, és tartalmas, érdekesítő témákra koncentrálni – ez volt a cél, és bízunk benne, hogy ha mindez nem is valósulhatott meg maradéktalanul, azért jó úton járunk.

Sikeres volt a **partnerkapcsolatok** kialakítása: bérletcserét kezdeményeztünk a szatmárnémeti Harag György Társulattal, ez bérletkínálatunkban minden szempontból jelentős kiegészítésnek számított, az amúgy is szűkös produkciós költségeinkben pedig lényeges megtakarítást; előadás-cserében állapodtunk meg a debreceni Csokonai Színházzal.

Partneri kapcsolat-ként értékelhető az a nagyszerű közös játék is, ami az Iskola a Színházban – **Színház az Iskolában** című projektünk által valósult meg. Ebben közel száz középiskolás diák vett részt, akik színészek irányításával nyolc csoportban feldolgozták és nagy sikerrel vitték színre a **Csongor és Tünde** egy-egy jelenetét.

Ebben az évadban indítottuk útjára a Szigligeti című **kiadványunkat**, amely a bemutatók alkalmával, az előadáshoz kötődő tematikákkal (köszínház, operett, politika, komplexus) kínált tartalmas olvasnivalót közönségünknek.

Harmadik alkalommal szerveztük meg a **miniévadot**, melynek sikere abban is mérhető, hogy az előadásokat követő Kritikus Órákon nagy számban és aktívan vett részt a közönségünk, illetve több kritikus, színházi szakember is kitüntetett érdeklődésével.

Fontos kezdeményezésnek tartjuk a társulat folyamatos **képzését** is: ebben az évadban színészeink rendszeresen jártak hangképzésre, illetve egy hetes beszédtechnikai mesterkurzuson is részt vehettek.

Mi az, ami nem úgy valósult meg, ahogy szeretnék volna?

Az évadtervben szerepelt a rendszeres **felolvasó-színházi** estek szervezése is, amelyben magyar és külföldi kortárs szerzőket és műveiket mutatnánk be. Idő hiányában végül is csak egyszeri alkalommal sikerült – a miniévad alatt Caryl Churchill **Valahol** c. színművének felolvasása. Utána egy izgalmas beszélgetés-re is sor került, a kortárs brit drámáról. Jövőben folytatjuk!

Milyen a színház viszonya fenntartójával?

2011. júniusától a nagyváradai magyar színház önállóvá vált: a fenntartó Bihar Megyei Tanács döntésének következtében három társulat – a Szigligeti társulat, a Lilliput bábtársulat és a Nagyvárad táncegyüttes – a **román társulatoktól független** keretek között, a Szigligeti Színház intézményében működik. Ennek pozitív hozadéka is vannak – pl. önálló tervezés és gazdálkodás; ugyanakkor a mindenkori fenntartó érdekei – nézőszám- és bevétel-növelés – időnként nehezen egyeztethetők össze azokkal a tervekkel, törekvésekkel, melyeknek elsődleges célja a minőségi munka, minőségi előadások létrehozása, lévén, hogy ezek szükségszerűen kockázati tényezőket is magukban hordoznak. A fenntartó elvárásai meglehetősen magasak, ehhez talán elég, ha egy példát említünk: 60%-os teremkihasználtság előírása minden előadás esetében (a nagyterem üléshelyeinek száma 560). A szempontok egyeztetése, közelítése tekintetében az elmúlt évad „tanulóév” volt mindkét fél számára. A kérdés fontosságát mutatja, hogy művészet és hatalom/politikum viszonyát a saját, színházi eszközeinkkel is megpróbáltuk megvizsgálni: utolsó nagyszínpadi munkánk Howard Barker **Jelenetek egy kivégzésből** című darabjának bemutatása volt.

Milyen a színház viszonya közönségével?

A közönségünkkel folytatott párbeszédből következtetve, úgy érezzük, hogy fontos lépést tettünk meg egy új, a színházművészet iránt elkötelezett látogatói réteg irányába is, akik eddig távolmaradásukkal büntették a váradai teátrum

teljesítményét. A fiatal közönség jelenléte, a középiskolások aktív szerepvállalása is egyre jelentősebb. Tulajdonképpen elégedettek lehetünk, hiszen első évadunk beváltotta a hozzá fűzött reményeket: **magas nézőszám**, a betervezett projektek, előadások hiánytalan megvalósítása, jó visszajelzések – ezek a mutatóink.

Mi újat fog hozni a tervek szerint a következő évad?

Újdonságot hozhat ősszel az **Interetnikai Színházi Fesztivál**, amelynek – amennyiben nem lesznek pénzügyi akadályai – ezúttal a Szigligeti Színház lesz a házigazdája. Bérletcserét tervezünk a debreceni Csokonai Színházzal, folytatjuk az Iskola a Színházban – Színház az Iskolában projektet, és a társulat tagjainak kezdeményezésére több önálló produkció létrehozására van kilátás.

A fesztiválra elhozott előadásuknak milyen érényekre hívnák fel a figyelmüket?

Szigligeti **Liliomfi**ja sajátos körülmények között került bemutatásra Nagyváradon: az önálló Szigligeti Színház és a 111 éves, frissen felújított színházépület nyitóelőadásának tétje volt, hogy a ránk bízott **örökséget** hitelesen, **aktuális formában** tudjuk megszólaltatni, vallani tudjunk a színészethez, színházhoz való viszonyunkról. Az eredmény egy, a Keresztes Attilától már ismert rendkívül szellemességgel megkomponált, színes, sodró erejű előadás lett, amelyet főként a fiatal közönség rendkívül jól fogadott itthon és a nagyszámú vendégjáték alkalmával is.

Mennyiben befolyásolták a technikai körülmények a színház részvételét a fesztiválon?

A kisvárdai körülmények gyakorlatilag **csak a Liliomfi** előadásunk meghívását tették lehetővé.

Mit vár a színház a kisvárdai fesztiváltól?

Idén csak **szélmentes** várszínpadot.

Szabó K. István
művészeti igazgató

[fókusz]

Visszatérni

Sepsiszentgyörgy, M Studio – Mint a fagyöngy

Veres Nagy Attila, Nagy Eszter

Az állomásról a meggyek mentén indultam megkeresni a színházat, s közben:

– Elnézést! A színházat keresem...

„az messze van!”
(*áruhordó, a kocsi ablakából*)

„oda két út vezet, az egyik hosszabb, mint a másik, és a kettő is messze van egymástól”
(*háza előtt gereblyélő bácsi*)

„oda menni kell erősen!”
(*szatyros néni, a József A. utca elején*)

„hát, a színház, az már a tegnap elkezdődött. Mész egyenesen, aztán meglátod fent.” (*biciklis nő*)

Végül:

– A színházat keresem. Jó helyen járok?

– Igen. Itt a kék kerítés végén be, s egyből neki fogsz menni. – *mondja egy kapus bácsi, de csak akkor nyugodtam meg, mikor megláttam a bihari rendszámtáblákat.*

br

Akadnak olyan színházi esték, amelyeket egyetlen alakítás által őriz meg az emlékezet. Én a sepsiszentgyörgyi M Studio Mint a fagyöngy c. előadásával egészen biztosan így leszek. A bambuszkatlanba zárt nő, Nagy Eszter minden mozdulatát és hangsúlyát a kedvemre gondolta el Gemza Péter rendező.

A vállalkozás egésze kockázatos, mert az alap, Abe Kobo regénye, A homok asszonya nagyon ismert, sokszor feldolgozták – kísért az ismétlés veszélye. A regényhez képest annyi az eltérés Gemzánál, hogy adaptációjában nem homokra települt falut látunk: egy bambusznádból szerkesztett rácsozat lesz a rovargyűjtő tanár létfilozófiai börtöne.

Sőt, ez a börtön nem is azonnal metaforikus, létfilozófiai, hanem kezdetben nagyon is valóságos romániai körülményeket sejtet (prefektúrát, nyomozást emlegetnek). A másik eltérés a szabadulás ára: azt követelik a fogva tartók, hogy az özvegy és a tanár nyilvánosan, a falu szeme láttára üzekedjen. (Ilyen reálsituációt nem indokol a **filozófiai** metafora.)

Az adaptáció szvitszerű. Nyitóképe egy kettős tüllfüggöny mögötti árnyjáték. Az ölelés mozdulatköltemény: előre jelzi az emberi kapcsolatoknak a naturális értelmezéstől való távol tartását. Az első cselekményi táncegység a nő vágyakozása: tükörmagány a **bambuszketreben**. A másik cselekményi ágon, a rovargyűjtő foglyul ejtésekor kényszerül először szavakhoz folyamodni a rendező. Innen kezdve váltogatják egymást a táncos és a beszédes mozzanatok, s elkövetkezik az előadás verbális csúcspontja is: Veres Nagy Attila (a Férfi) monológja arról, hogy ilyen-olyan okoknál fogva az emberiség 100%-a fogyatékosnak mondható.

Klasszikusan abszurd a bezártság-helyzet. A kötélhágcsót, amelyen leeresztették a tanárt, nyomban felhúzzák utána, s azonnal leeresztenek egy ugyanolyan bambuszrudat, amilyen a asszony végzi napi munkáját, a meg-megcsúszó ház visszatologatását. A férfi egyetlen éjszakára gondolja elszállásoltatni magát, a nő azonnal örökre szólnak tartja az érkezést. Süket párhuzamosságban artikulálódnak az életcélok, hogy majd egyszer csak – kilépve az abszurd mederből – egymásba fonódjanak. Nem az önzésüket adják fel: a kibontakozó szerelem vezeti a férfit a felismerésre: vissza kell térnie az embernek önmaga **természetéhez**, s ennek a természetnek olyan munka lehet az alapja, amit mások (a falu közössége) is annak tekintenek. Lesz víz, élelem és mozgásszabadság, ha eleget tesznek a normalitás követelményeinek. A természetéhez visszatalált embernek pedig már nem szükséglete az elvágyakozás. „Ha nem lennék bezárva, senki sem figyelne rám. Te sem” – mondja a bambuszház asszonya a kelepccéjébe csalt rovargyűjtőnek, aki a függésvágy viszonzásáig eljut maga is: hiába bocsátják vissza a katlanba a kötélhágcsót, ő marad: várja vissza áldott állapotban eltávozott asszonyát.

Mezei Szilárd **zenéjének** (az ütősök felől a vonósok irányába mozduló hangszerválasztás) tiszta a logikája: az önzések harcának a szerelemben való feloldódását – közhelyek nélkül – érzékletessé teszi.

baloghTibor

[fókusz]

Nagyjainkról, személyesen

A tér – Yorick Stúdió, Marosvásárhely

Volt miniszterelnök sikertelen öngyilkossági kísérlete, jelenlegi előjárók családi botrányai, fociválogatott-edző gyalogos zarándoklata... Ilyen s ehhez hasonló híreket hallottam Kisvárdra felé a buszon. Túlságosan hozzászoktunk a bulvárhoz, ismeretlenek jobbára teljességgel érdektelen magánéleti problémáit követjük nyomon akaratlanul is nap mint nap. Persze, mondhatná bárki, a velünk született kíváncsiság, a voyeur-ösztön... Amit, ha már van, fordíthatnánk „hasznos” **információk gyűjtésére** is. Tájékozódhatnánk például történelmünk ismert személyiségeinek (magán)életéről. Mivel a hagyományos történetírás legtöbbször csupán tényekre szorítkozik, a „nagyok” emberi oldalát alig ismerjük – tudták, például, hogy Bolyai János nagyszerűen hegedült? Kocsis István **A tér** című monodrámája az ifjabb Bolyai életébe és munkásságába nyújt effajta, személyesebb betekintési lehetőséget. A Sebestyén Aba előadásában szenvedélyes, néhol szokatlanul közvetlen hangnemben megszólaló tudós így nem csupán a nemeuklidészi geometria kidolgozásáért maradhat majd meg emlékezetünkben (noha, kétségtelen, felfedezése máig fontos mérföldkő a matematikában). Az előadás során **testközelből** ismerjük meg a matematikus, katonatiszt, filozófus Bolyaiban lezajló belső konfliktusokat, melyek akár ismerősen is csenghetnek. Igaz, manapság senkit sem Gauss utasít vissza a fényes karrier kapujából, Kossuth sem hagyja válasz nélkül a haza védelméről szóló leveleinket, ám a meg nem értettség, a kudarc élménye, a szeretetelenség, a boldogságkeresés bárki életében jelen lehet. Így, közvetetten sokkal hatásosabb a pontos történelmi, életrajzi adatok átadása is.

Az előadás erénye főként a személyes részletek hiteles megjelenítésében rejlik. E pillanatoknak a szöveg aránytalanul kevés teret kínál, a darab világában erőteljesen jelen levő metafizikummal szemben. Bolyait a transzcendens és a gyakorlati világ összeegyeztethetlensége gyötri, a korlátatlan tér megtalálását szinte kétségbeesetten próbálja logikus ok-okozati kapcsolatba hozni a hön áhított égi szerelemmel. A hetven percben gyakran hit- és lételméleti kérdéseket boncolgató szöveget hallgatva néha óhatatlanul lankad a közönség figyelme. Ám Sebestyén

Aba Bolyaijának csendes, sallangmentes megszólalásai, **közvetlensége** mindig újra magukkal tudnak ragadni, és képesek szeretnivalóvá tenni ezt az emberiség üdvén elmélkedő, már-már különc figurát. Az apjával, a szintén híres tudós Bolyai Farkassal folytatott képzeletbeli beszélgetések, kudarcba fulladt házasságának története, a gyerekkori félelmek érzékletes felelevenítése emlékezetes színészi pillanatai az előadásnak.

balázsNóra

(Fotó: Szkárossy Zsuzsa)

[magam.magam]

Hogy mi zavart előadás közben?
A meleg.
Meg az izzadság. Hogy csorog a veríték, be a számba, hogy elmegy tőle a szöveg.
Az is megzavart, amikor egy néni cukorkás papírt zörgetett. Mondod a szöveget, de közben másodpercekig figyelsz, hogy mi történik...? Aztán megfejtetted, de egy időre kihagytott a koncentrációd.
Ilyenkor az segít, ha partnerekre találok a nézőtérben. Olyan nézők tekintetét keresem meg, akiket érdekel, amit csinálok. Biztonságért hozzájuk térek vissza. Például hozzád.
sebestyén Aba

[kérdőjel]

Baj, ha egy tárgy gyakran bukkan fel, különféle előadásokban? (A bőröndöt tegnap sokszor láttuk.)

Figyelembe veheti a színész a körülményeket? (Ha verítékezik, törölgesse magát, vegye le a katonakabátját?)

Egy drámaíró bátran éljen a gondolati közhelyekkel? (Lesz tőle „mondanivaló”.)

Baj, ha egy színész önmagát is játssza a figurában?
(Végül is ki ez a Bolyai?
Bolyaiból, Kocsis Istvánból, Sebestyén Abából és Török Violából van összegyúrva.)

„A szó, »Színház«, oly sokat jelent; én hiszem, hogy az egyetlen igazi varázsszó az *élő* (...). Ami a múltban történt, nem segíthet nekünk, semmivel sem többet, mint ami a jövőben történhet.”

(A címloldal egy neves magyar, a hátoldal egy neves külföldi rendező gondolatait fogja tartalmazni nyolc napon át; a két nevet csak utolsó nap áruljuk el. Az idézeteket kolozsvári színház szakos hallgatók gyűjtötték.)

[mai.program]

[blitz]

10.00, 11.30 Mátyás király és a kolozsvári bíró bábelőadás

Nagyvárad Szigligeti Színház Lilliput Társulata

Művészetek Háza, Kamaraterem

15.00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza, Pódiumterem

17.00 Bányavirág

A marosvásárhelyi Yorick Stúdió és a Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata
Művészetek Háza, Színházterem

20.30 Csárdáskirálynő operett

Nyíregyházi Móríc Zsigmond Színház
Várszínpad

24.00 Éljen a szerelem!

Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház
Rákóczi stúdió

[kiszvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIV. Kiszvárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**
Állandó munkatársak: **Balázs Nóra, Balogh Tibor, Biró Réka, Demeter Kata, Fazakas Márta, Varga Anikó**

Fotók: **Révész Rebeka, Nagy Belian, Szkárossy Zsuzsa**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**
Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325
<http://szinhaz.w3h.hu>

A Magyar Színházak
XXIV. Kiszvárdai Fesztiváljának támogatói:
Nemzeti Erőforrások Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alap,
Kiszvárdai Város Önkormányzata

A fesztivált négyen nyitották meg:

dr. Seszták Miklós országgyűlési képviselő, a KDNP országos alelnöke;
Leleszi Tibor, Kiszvárdai város polgármestere;
Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke;
Csikos Sándor színész, zsűritag.

Feladvány: ki melyik idézettel tarkította köszöntőjét?

„Mi szép, mi szép, mi szép a mi feladatunk. Legyünk büszkék rá, hogy színészek vagyunk.” Petőfi Sándor
„Dunának, Oltnak egy a hangja.” Ady Endre
„E ház az élet zajló iskolája, ez annyi hő érzelmek temploma. Csak kis valóság nagy remény után, virágbokor virágoskert helyett.” Vörösmarty Mihály
„A dal szívből ered, s szívhez vágy újra repülni.” Kölcsey Ferenc